Tečaj XV. **NOVICE** List 20.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 11. marca 1857.

Sadjoreja,

kakor jo v predvorski šoli že sedem let učimo *).

1. Kako pravimo verticom, v kterih si ljudje mlade sadne drevesca zarejajo?

Drevesnice ali drevesne šole jim pravimo.

2. Iz česa si človek lahko in hitro veliko sadnih drevesc zaredí?

Iz pešek, košic in koreninic **).

3. Kam se peške in košice vsejajo?

V drevesnico.

4. Kakošna mora biti perst v drevesnici?

Ne predobra ne prepusta. Predobra zato ne, ker bi drevesca iz drevesnice v slabšo zemljo presajene ne hotle rasti; v preslabi persti bi pa že prec v drevesnici ne rastle.

5. Ktere peške in košice naj rajše zelené?

Tiste, ktere so bile do spomladi sirove (frišne) ohranjene.

6. Kako se peške in košice čez zimo sirove ohranijo?

Če se v vlažno perst ali droben pesek denejo.

7. Kako pa nekteri ž njimi ravnajo?

Nekteri jih tudi nabirajo in na solncu sušé, pozimi pa zmerzniti dajo.

8. Kako si tisti prav lahko mladih drevesc zaredé, kteri mošt prešajo?

Naj vzamejo preš, jih potrosijo na pripravljeno gredico in plitvo zakopljejo.

9. Kadaj se peške sejejo?

Ako se dajo ohraniti, da ne ženejo, jih je najbolje sejati okoli sv. Jurja, da jim mraz ne škoduje.

10. Kako se peške in košice sejejo?

V drevesnici se pripravi gredica, ki mora lepo ograbljena biti; po verhu te gredice se vsejejo peške ali košice, potem pa se zasujejo dva persta debelo z vlažno perstjo.

11. Ali bi ne bilo dobro peške in košice v gredico zakopati?

Ne! — Zakaj ne? Ker bi jih veliko pregloboko padlo in bi ne ozelenele.

12. Kako pa kostanj in orehe v zemljo devamo?

Sadimo jih.

13. Kako se morajo orehi saditi?

Na špico in ne čez dva persta globoko, in pa saj poldrugi čevelj eden od drugega.

14. Kako se morajo mlade drevesca poleti oskerbovati?

Se morajo opleti saj dvakrat v letu.

15. Kaj pa, ako bi bila suša?

Se jim mora prilivati.

16. Kakošne drevesa zrastejo iz pešek in košic?

Večidel divjaki.

17. Ktere drevesa zrastejo koj žlahne?

Orehi, češplje in breskve.

18. Kakošno sadje imajo divjaki?

Malo vredno ali popolnoma za nič.

19. Ali more človek storiti, da mu divjaki dober sad rodé?

Da! more storiti. Kako? — Če jih cepi.

20. S čim se cepijo?

Z mladikami žlahnih drevés.

21. Ktere mladike so dobre za cepove?

Enoletne mladike iz verhnih véj rodovitnega drevesa.

22. Koliko popkov se smé cepu pustiti?

Navadno se mu pustí dvoje ali troje popkov.

23. Ako bi pa divjak močán bil?

Ako je pa divjak prav močan, se mu jih smé tudi več pustiti.

24. Ali je dobro cepičem verhe prirezovati?

Dobro jih je tako prirezovati, da nimajo več kakor dva ali tri popke; samo češnjam se mora verh pustiti. Da pa preveč vejic ne poženejo, se jim nekaj popkov odterga.

25. Kako se cepi?

Cepi se: Z nakladom, v liso, v sklad, za kožo itd.

1. Cepljenje z nakladom.

26. Kako se z nakladom cepi?

Se vzame cep v levo roko, se prime s pervimi tremi persti in se sprekoma poldrug pavec dolgo od ene strani do druge gladko odreže, potem se divjak tam, kjer je s cepom enako debel, ravno tako poreže.

27. Kaj se potlej storí, ko sta cep in divjak porezana?

Ko sta cep in divjak porezana, se položita eden na drugega tako, da koža na koži, les na lesu leží. In potem se cepič in divjak s povošenim trakom prav dobro povijeta, da je viditi, kakor cepljen gajželnjek.

28. Kadaj se pa more trak odviti?

Kadar drevesce eno ped dolgo mladiko storí, se mora trak odviti, da se v les ne zajé.

29. Ktere drevesca se z nakladom cepijo?

Tiste, ki so kakor pisavno pero debele.

2. Cepljenje v liso.

30. Kako se v liso cepi?

Cep se vzame v perve tri perste leve roke, na debelišem koncu se prekoma poldrug pavec dolgo od ene strani do druge poreže, kakor pri cepljenji z nakladom, potlej se cep oberne in se mu na porezi pičlo do steržena rama naredí.

31. Kaj se zdaj storí?

Zdaj se odžaga ali odreže divjak, se pomeri cepičova rana na divjak tako, da rama na verhu odžaganega divjaka sloní.

32. Kaj se pa divjaku naredí?

Na divjaku se od spodej gor ravno taka rana naredí, kakoršno ima cep. Potlej se cep na divjakovo rano tako pritisne, da vso zakrije, ter se cepič in divjak s povošenim trakom terdo povijeta.

---

*) Veseli smo prejeli pričujoči nauk, ki tako lepo kratko in jasno razlaga sadjorejo, da jo res vsak otrok lahko razume. Ali bi, prečastiti Gospod, ne hotli sami več sto iztisov tega poduka napraviti dati, po kterem bojo za sadjorejo vneti učitelji ljudskih šol po Slovenskem gotovo radi segali, — ali pa kmetijski družbi dovoliti, da ona napravi več iztisov? Prosimo, da bi nam blagovolili berž ko berž odgovoriti. Vred.

**) Iz koreninic se dajo prav hitro in lahko drevesca zarediti, toda to reč morajo še večletne skušnje poterditi. Pis.

33. Koliko cepov se mu dá?

Če divjak ni debeliši kakor mazinec, se mu dá samo en cep, toda tista stran, kjer ni cepú, se nekoliko našev odreže, da divjak hitrejši rano zalije; če je pa divjak precej debel, se mu privežeta dva cepova.

34. Kadaj se lisenci odvijajo?

Ako se trak v cep preveč ne zajeda, naj se še le drugo leto spomladi odvijejo. (Konec sledí.)

Živa priča,

da je res treba ljudí sadjoreje učiti.

Da je res treba mlade in stare ljudí sadjoreje učiti, poterjuje sledeča prigodbica, ktera je sicer sila smešna, pa skozi in skozi resnična.

Kakih pet let more že biti, ko sem na Srednji Beli na vertu nekega kovača učil otroke v sklad cepiti. Ko me ljudjé zagledajo, začnejo od vseh krajev skupaj vreti, in radovedno gledajo, kako da se cepi. Ko sem ravno cepič v sklad vdelal, zavpije neka ženska: „Ti sapraboljski dedec ti!“ Ko se obernem in prašam, kaj da je, mi reče: „Vidijo, moj dedec je lani poln vert sadja nacepil, pa se mu kar eno drevesce ni prijelo“. Na to ji rečem: „kaj mislite, zakaj se mu ni nič prijelo?“ Ona pa pravi: „Zakaj ne?“ — „zato ne, ker je trap cepove v steržen vtikal, ne pa kakor oni v sklad h koži“. In urnih nog je žena šla po moža in ga je pricefrala, da je vidil, kako se prav cepi. L. Pintar.

Jezikoslovni pomenki.

Odgovor.

„Novice“ prav ravnajo, da odpirajo včasih svoje liste jezikoslovnim pomenkom in so tako pripomočnice, da naš jezik čedalje bolj napreduje. Marsiktera dobra drobtinica je prišla že po tej poti na dan; al gotovo je tudi, da marsikteremu dovolijo očitno govoriti le zato, da se ne more pritožiti, da se v škodo slovenščine ni razglasila njegova beseda. Ako pride po tej poti tudi marsiktera pomota na dan, se ravno po tej poti tudi lahko popravi. Jezikoslovci, ki se očitno oglašajo, če tudi kaj napačnega učijo, niso nikoli slovenščini tako nevarni, kakor taki, ki si ne upajo na beli dan, ampak skrivej silijo ljudém, ki jim verjamejo, krive jezikoslovne nauke.

Naj sledí po tem vvodu moj odgovor.

Pravilo v staroslovenščini je, da ženske imena na —a dobivajo zmanjševavno pritiklino —ica, na pr. ryba, rybica, glava, glavica itd.; ženske imena pa, ki se končujejo s tenkim jerom, pritikajo pomanjševane tenkemu jeru samo zlog —ca ali pa —ka, na pr. dv'r (Thür), dv'r'ca, zel', zel'ka (Kraut), klét, klét'ca in klét'ka, Zelle; in temu pravilu tudi v živih slovanskih narečjih „de regula“, kolikor enake zmanjševavne oblike rabijo, ne nahajamo nič nasprotnega; primerjaj serbsko: kerv, kervca, noć, nočca, reč, rečca (nasproti pa reka, rečica), stvar, stvarca itd.; ravno tako rusko: myška, myšca; česko: dvir, dvirka, pest, pestka, nit, nitka.

Res je, da se pri izgovarjanji čuti nekako presledje (Zwischenraum) med korenino (osnovo) in pomanjševavnim končajem, in da bi bilo dobro, če bi v pravopisu imeli kako znamenje za to, — al da ga nimamo, iz tega ne sledí, da bi morali pisati i, kjer nima mesta.

Nasvetovana pisava se priporoča s tem, da je staroslovenščini (čujte možaki, ki se nanašate na staroslovenščino, pa je ne razumite prav!) in drugim slovanskim narečjem primérna, in da se po njej preci v pomanjšavni obliki razodeva, kaka da je beseda sama na sebi, nepomanjšana, kakor smo gori vidili pri: rečca in rečica. Gledé na neke posebne v „Novicah“ št. 17 in 18 zastran tega omenjene besede, moram odgovoriti: da na Krajnskem se bolj sliši: kokoška in k večjemu kokošca (v staroslovenščini pa nahajamo tudi kokoša, torej kokošica), koščica (na drugi stopnji pomanjšano od kostka), peščica (ravno tako od pestka), slaščica pa ni pomanjšano, ampak ima le tako obliko. Kdor se je le nekoliko pečal s slovenščino, bo vedil, koliko gré čislati tisto terjenje, da se kjekod na Slovenskem i, na kterem ni naglaska (tonlos), tako razumljivo izgovarja, da bi se zavolj občnega pravila ne mogel izpustiti. Pomisliti je pa še, da pri besedah, ki imajo končnico na —a in na soglasnik, kakor so: britev in britva, cerkev in cerkva, molitev in molitva, pesem in pesma in mnogo takih, gré pri pomanjševanji obliki —ica vsaj enaka, če ne večja pravica.

Cigale.

Čudna ura.

Povedka po L. Boviču.

Od revnega kramarčka se je Čižman povzdignil do bogatega tergovca. Al v sreči svoji ni pozabil revšine nekdanje; pohleven je ostal in pomagal vsakemu rad. Pošteno je bilo pridobljeno celo njegovo premoženje, in vsak ga mu je iz serca privošil, zato ker Čižmanova hiša je bila res pribežališče vsakemu, kdor je bil v potrebi.

Huda bolezen je napadla verlega starčka. Ko čuti, da se mu bliža zadnja ura, velí svojemu vnuku, naj pride k njemu, da mu bode razodel svojo poslednjo voljo.

Vnuk pride in bolni starček se še enkrat vzdigne v postelji in mu takole govorí: „Bog te sprimi, Janko! Kmali se bodem ločil od tega sveta. Že so mi kalne očí in žila zlo pojema. Edini si iz moje žlahte, ki bodeš za mano ostal. Da si dober človek, tega sem se prepričal večkrat; nadjam se pa tudi, da bodeš moder gospodar moje zapuščine, ki ti jo hočem izročiti. Vendar se mi treba zdí, ti še poslednji opomin dati, ker iz obilnih skušinj vém, da bogastvo tudi dobrega človeka včasih spreoberne in ga zapelje na krive poti! Moja oporoka je shranjena tam v mizi. Večidel mojega premoženja bo tvoje. Kar sem še drugim namenil, zvesto razdeli in spolni vse, kar veléva moj testament. Hišno orodje razdeli vse med moje posle, le uno staro uro, ktera stojí tam na omari, vzemi ti in varuj jo dobro. Dal mi jo je v hvaležni spomin pred 30 leti neki urar, ki že davnej v zemlji počiva, da sem ga rešil iz velikih nadlog. Ne vém: ali je bila le posebna naključba ali pa volja Božja, da od tistega časa se je množilo moje premoženje neizrečeno; česa sem se lotil, vse mi je po sreči šlo. Vsaki dan sem bil bogatejši. In če me je hotel včasih duh skoposti prekaniti, sem pogledal le ono uro in se spomnil, da sem pomagal ljudém tudi takrat, ko sem še malo premožen bil, — da jim tedaj tudi sedaj ne smém dobrotljive roke odtegniti, ko mi je Bog premoženje tako čudno blagoslovil. Vzemi tedaj to uro — nikar je ne zametuj — pomisli, da je tvojemu stricu bila skoz in skoz drag spominek“.

Težko je že izgovoril te poslednje besede, — glavo naslone starček na vajšnico in mirno zaspí v Gospodu.

Mertvaška tihota je bila po vsi hiši. Le ura je bíla sedem.

Janko nastopi premoženje in zvesto spolne oporoko svojega strica, pa bolj zato, da se je hitro odkrižal svojih dolžnost, kakor da bi bil častil poslednjo voljo ranjcega. Obilo premoženje ga je navdalo z nekim napuhom, ki je večidel takim ljudém lasten, ki se vsedejo, da ne véjo kako, v veliko bogastvo. Kmali je bilo serce njegovo vse drugačno. V slasti in gizdavosti živeti, je bil njegov cilj in konec. Milostnemu biti mu ni bilo mar.

Tako je preteklo eno leto. Lica mu vpadajo, bled in čmern iše le v potratnem življenji veselje. Stricovo uro je imel sicer v svoji izbi, pa navíl je ni nikoli — „čmu mi je ta stara škljemfa med drugim krasnim pohišjem najnovejše šege!“ — je večkrat rekel.

Vès nevoljen sedí nekega večera v svojem naslanjaču, kar nekdo poterka. Žena nekega kmeta, kteremu je bogati Janko kos kmetije v najem (štant) dal, stopi noter.

„Usmilite se nas, milostljivi gospod“ — se joče pred njim — nesreča za nesrečo nas zadeva; če bi še tako radi, ni nam mogoče najemšine odrajtati. Imejte poterpljenje z nami za Božjo volje, gospod!

„Po nobeni ceni ne! Kaj mislite, da bom nečimernost še podpiral“ — zarenčí gospodar.

„Nečimernost! Oh, ako bi vedili, kako nam gré. Mož je bil 5 mescov bolan, dva otroka sta nam umerla, toča nam je vse pobila — kaj sem sirota hotla početi, ker pri vseh kervavih žulih si nismo mogli kaj prislužiti“.

„Praznih besed ne bom poslušal“ —

„Oj, milostljivi gospod! vse bomo plačali, radi vse plačali, le sedaj ne moremo, imejte poterpljenje z nami!“

„Obernite se do mojega oskerbnika — jaz nimam z vami nič govoriti“.

„Oskerbnik bo rekel, da mora spolniti, kar mu gospod zapovejo. Kaj mi pomaga k njemu iti!“

„Jaz nimam časa, se z vami ukvarjati! Iz hiše se mi ta hip poberíte, — če ne, bom zahujskal psa v vas!“

„Pri ranah Kristusovih! Gospod, usmilite se nas!“

„Iz hiše se poberite, — če ne“ — in v tem z nogo udari ob tla.

Žena se zgrudi. Iz ust se ji vlije krí.

Strah in groza spreletí neusmiljenega gospoda. Govoriti je hotel, pa ne more. Mertvaška tihota je bila po celi izbi, kar zaropoče nekaj — ura bíje sedem. Kot strela iz jasnega neba udarijo ti glasovi na serce terdoserčnega, spomne se besed ranjcega strica, kterega v duhu vidi pred sabo stati.

„Vès vaš dolg vam je odpuščen“ — povzame sedaj besedo in ogovarja ženo, ki je na tleh pred njim ležala — in še več vam bo dal, — saj nisem satan!“

Uboga žena je končala svoje življenje. Možu in družini njeni je podaril res dokaj milošine. Al noč in dan ga je mučil spominek na to, kar se je zgodilo pred njegovimi očmí. Smert uboge žene mu je kot težek kamen težila serce. Z nekim svetim strahom je stal večkrat pred čudovito uro. Naviti jo je hotel in pridno navijati vsaki dan; al ne on ne noben drug je ni mogel več popraviti.

Leto za letom je preteklo. Edino prizadevanje Jankotovo je sedaj bilo, dobrodelnega se skazovati ljudém. Če ravno blede lice ni več orudečelo, je vendar veselje, kadar je pomagal temu ali unemu revežu, razjasnilo mu temno čêlo. —

Že so mu tudi sivi lasjé snežili glavo, — h koncu je teklo tudi njegovo življenje. Vès omamljen se je vsedel nekega večera v svoj navadni stol in vès zamaknjen gledal na uro. Kar je začela spet iti, — trepetaje po vsem životu na vès glas zavpije, da pokliče svojega strežaja. Strežaj stopi v izbo, — mertvaška tihota povsod, le — ura z močnim udarkom bíje sedem. Vnuk se je za svojim stricom preselil v boljše življenje.

Vse svoje premoženje je zapustil bolnišnici usmiljenih bratov.

V bolnišnici hranujejo še sedaj to uro kot drago zapuščino.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Reke 7. sušca. Danes zjutraj pred 4. nas je splašil iz sladkega spanja hud potres, ki je skoro zaporedoma 3 minute zemljo stresal. Strah je bil velik, ker malo mest v našem cesarstvu je že toliko potresov prestalo, kakor ravno Reka. Pred kakimi 90 leti so potresi mesto tako strašno nadlegovali, da so mestjani obljubili imeti mesca decembra vsako leto slovesno procesijo. J. Bilc.

Iz Celja 7. sušca *). Malo minut pred štirimi zjutraj nas je precej močen potres iz sladkega spanja prebudil in zeló prestrašil! Pervi stres je bil veliko huji kakor drugi in je terpel menda 3 sekunde. Hiše so se stresle, po sobah so stoli in mize, krožniki, kozarci, steklenice itd. zaropotale in postelje se zmezle. Nekemu dijaku je celó mavcevega Goethe-a s pečí verglo in na kose zdrobilo. Čez nekaj časa, okoli 20 sekund, pride drugi stres, ki pa je bil manjši od pervega. Pri nas so potresi pogostoma. Že drugokrat smo ga letos imeli. Vzrok teh potresov v naših krajih je menda ta, da je znotrajna naša zemlja zeló vulkanasta ali ognjena. To pričujejo vrelci po našem Štajarskem, namreč: Laško, Toplice pri Doberni itd. — Tudi pri nas se babja vera razširja, da 13. dan junija t. l. bo na zemljo neka repata zvezda (komet) butila in jo razdrobila. Res je, da, kakor so „Novice“ že povedale, se tista repata zvezda, ki je (če je res?) pred 300 leti nemškega cesarja Karola V. spravila v samostan, letos spet pričakuje, pa ker je že enekrat svojo pot hodila in zemlji nič žalega storila ni, kdo more sedaj kaj druzega terditi! Ta pravlica je prišla iz Pariza, kjer bi menda mnogi radi imeli, da bi konec sveta bil, kajti jim je že zeló na kant prišel! Pri nas je dosti takih abot, ktere praznemu govoru verjamejo in pravijo, da si mora debelo železno hišo narediti, kdor se hoče ohraniti. Bog daj norcom pamet! Janko Vijanski.

Iz Braslovč na Štaj. 7. marca. M. St. — Necojšno noč nas je ostrašil hud potres. Ob $^3/_4$ na štiri se je pričel z velikim bučanjem in bobnjenjem, ki je od severnovzhodne straní prihrušalo. Kmali je bilo po sobah vse živo, table po stenah so klepetale, kar je po omarah stalo, se mezilo, okna močno rožljale, slemena pokale in škripale, tudi zvonove v stolpu so eni slišali berneti, toda zaklenkal ni nobeden. To je terpelo kakih 15 sekund. Kmali ko vtihne, se vdrugič ponoví, pa le na kratko in ne močno, hitro za tem prihruší vtretjič, je spet močneje in terpí nekaj dalje, kakih 5 sekund; in poslednjič se še enkrat in čisto rahlo za trenutek oglasi, in minulo je vse. Pribučalo je vselej od jutro-severne straní in se gnalo proti Vranskem, po tem takem proti Ljubljani — kot globoko gromenje. — To v dostavek dopisom iz drugih krajev, ker ni dvomiti, da je ta potres deleč segel, ker se smé močnejim prištevati. Ni slišati, da bi bilo kje zidovje počilo, kakor uno leto; vsaj tù ni nikjer kake škode naredil. — Če še imate kaj snega, ne mislite, da ga sami imate; tudi mi se ga ne moremo znebiti; po polji le tam pa tam kaka višja brazda, kak mravlivnik ali kertína iz snega molí kôpno, drugo je še vse belo, juga je malokdaj kako betvo, in še tisti do tod ne more, ker mu je veliki Dobrovlj na poti. Bojimo se že za zimske setve, ker že od poslednjih dnevov grudna vedno pokrite njive imamo. Nočí so merzle, imajo sploh po 2 do 6 stopinj mraza, podnevi pa solnce, dasiravno gorko sije, malo zdá, ker sapa le večidel od polnoči vleče. Proti Celji že imajo nekaj več kopnega, ker jih jug najde, ako vmes kako betvico popiha. — „Drobtince“ utegnejo okoli velike nočí na svetlo priti.

V Trebovljah 8. sušca. J. H. Včeraj jutro ob $^3/_4$ na štiri je pri nas bil hud potres, štirikrat zaporedoma je bobnelo pa poslopja tresle se. Noč je bila jasna, mesec je lepo svetil, vetra ni bilo in barometer ni na hudo vreme kazal. Tiči v kletkah so nepokojni ferčali, petelen je zakričal kakor da bi jastroba čutil, in pès pred vratmi je cvilil kakor da bi se česa bal; vsi smo plahi planili s postelj in mislili, da je že sopet v knapovskih jamah se huda sapa vnela, kakor se je lansko leto dvakrat, posebno hudo 29. listopada zvečer ob 11. v cesarskih jamah zgodilo. Ker se je v zdolni jami, ktero so že več sto sežnjev naprej gnali, huda sapa naredila, da luč ni več gorela in človek več sopiti ni mogel, so od zgorej kopali, da bi v spodnjo jamo prederli in tako zadušljivo sapo skozi predor z zdravo sapo podili. Tisto noč so od zgorej v spodnjo jamo prederli; zdelo se je knapom, da so že skozi. Tega se še bolj prepričati, si posveti eden z odperto svetilnico k predoru (luknji), v tem pa se huda sapa vžge (kakor se je nedavno na Angležkem zgodilo) zagromí, opali dva knapa grozno, tri verže

*) Ko je bil že ta dopis natisnjen, smo prejeli še drugo pismo našega čast. gosp. dopisnika J. Š., ki nam poterjuje res precej hudi potres Celjski. Vred.

deleč od jame preč, streho nad jamo na treske zdrobí in po hosti raztrosi. Jama je pol ure od naše farne cerkve, pa je tako strasno zagromelo in tudi svet potreslo, da smo se iz pervega spanja zbudili in ne vedili, ali je bil grom ali potres. Hvala Bogu! da noben človek ni ob življenje prišel. — Včasih se še v kterem kotu hude sape v tistih jamah nabere, vendar toliko ne več kakor popred. — Drugo pot kaj drugega *).

Iz Černič pod Čavnom 7. marca. A. Č. Danes zjutraj malo pred $^3/_4$ na 4 se je zemlja z groznim bučenjem stresla, da se je vse zibalo. To je bil tretji potres, ki smo ga tukaj v 6 mescih doživeli, pa hvala Bogu! vselej brez nesreče. Ker od potresa govorim, naj omenim govorico, ktero tukaj pogostoma slišiš iz ust prostega kmeta. Če se namreč od potresa s kterim naših ljudí pomenkovaš, ti bo on z neko resnostjo terdil, da še celó v Rimu za ljudí molijo, ki pod goro Čaven prebivajo, ker nad votlino polno vode njih svet stojí. Čeravno v Rimu menda od Čavna nič ne vedó, je vendar to res, da predlansko zimo se je pri Viteškej vasi pod romarsko cerkvijo matere Božje svet za več kot 100 njiv prostora na stermini gore utergal in na nekterih krajih za 2 sežnja globoko pogreznil ter se navdol pomaknil; na več krajih pa je voda na dan privrela.

Iz Višnjegore 7. sušca. J. P. Strašen potres je tudi našo okolico majal. Slišalo se je pred in po potresu grozno donenje. Stari ljudjé ne pomnijo takega; hvala Bogu! da nam nobene škode ni učinil.

Iz Tuhina 7. sušca. L. D. — Enako močen potres kakor leta 1840 nas je tudi danes zjutraj ob $^3/_4$ na 4 prestrašil; po pervem hudem stresu so sledili še trije slabeji. Škode, hvala Bogu, nam niso nobene prizadjali. Taki potresi so večidel predznamenje velikih vremenskih premenov.

Iz Mehovega na Dol. 7. sušca. Danes zjutraj okoli $^3/_4$ na 4 smo tukaj silen potres čutili, ki je tako zeló zemljo stresil, da se je skorej tukajšni farovž, dasiravno je še le pred nekimi 77 leti na skalo postavljen bil, zrušil. — V naši okolici se kmetovavci zeló bojé, da bi jim ozimna stern ne pognjila, ker jo ne le letošnji, temuč še tudi lanski sneg s svojim merzlim plajšem tako dolgo odeva. J. O. Lepstanski.

Iz Železnikov 7. marca. Danes zjutraj ob $^3/_4$ na 4 nas je prebudil iz spanja precej močen od izhoda proti zapadu se privalivši potres, kteremu je pa kmali sledil še veliko hujši, kakoršnega si najstarejši ljudjé v naših krajih ne pomnijo. Spremljal ga je ogromen šum, enak silnemu pišu. Od kakošne škode se v naši okolici, hvala Bogu! nič ne sliši. — Pomlad se nam le počas napravlja; led je terd ko jeklo in le malo ga solnce lizati zamore. Tudi okoli nas se ljudjé bojijo, da bi žita ne pozeble. J. Levičnik.

Iz Komenda 9. sušca. Predvčerajšnim zjutraj ob $^3/_4$ na 4 je bil pri nas strašen potres. Cerkev je na več krajih od verha do tal pretergana in obok (velb) razpokan. Grajšina komenška je tudi zlo zlo razpokana in je en dimnik zgubila. Tudi kaplanija je zlo razpokana; en dimnik je na tléh. Magnet v kaplaníi je zgubil svojo moč; stran proti jutru noče več deržati; — kaj to pomeni? Ura v kaplaníi je ostala. Tudi farovž in druge poslopja okoli cerkve so zlo poškodovane. Tudi v gradu na Križu se je en dimnik poderl in hlevi so se razpokali. Tù in tam v komenški fari se je kaka peč poderla. Strašno je bilo. — Danes zjutraj prec ko je 3 odbila, smo slišali precej dolgo bobnjenje, potresa pa nismo čutili.

Iz Ljubljane 7. marca. Danes zjutraj — kmali potem je ob štirih dan zvonilo — nas je prestrašil precej močen potres. Pervi stres, od severja proti jugu, je bil dosti močneji od treh sledečih. Pod zemljo je grozno šumelo. Pohištev ni nič poškodoval. Nekteri terdijo, da so tudi drugo in tretjo noč potem nekako zibanje zemlje čutili.

*) Radostni pričakujemo, da bote mož beseda. Serčen pozdrav! Vred.

Iz Ljubljane. Danes popoldne okoli dvéh se pričakujete Nju Veličanstvi iz Postojne v Ljubljano. Po kosilu v kolodvoru železnice se bote podale berž v Gradec naprej.

Novičar iz raznih krajev.

Vsi današnji Novični dopisi popisujejo potres 7. dan t. m. Da smo môgli vse natisniti, smo jih mógli okrajšati. Tudi v Terstu, Gorici, Celovcu, Karlovcu in Zagrebu so ga čutili ravno tisti čas. Do Gradca pa ni segel, ker ga nobene novíce ne omenijo; tudi na Dunaji ga ni bilo, pa tudi v Dobrovniku ne. — Za podobo Napoleona I., ki je dosihmal stala v poslopji milaneške akademije, se ima po cesarjevem ukazu na deržavne stroške napraviti dostojno podnožje, in potem postaviti v javni vert (giardini publici) v Milanu. — Ubožnicam v Milanu so podarili Cesar pred odhodom 30.000 lir. — Novoizvoljeni deželni poglavar lombardo-beneški, nadvojvoda Ferdinand Maks, ostane po Cesarjevem povelji tudi višji poveljnik ces. pomorstva. — Govorilo se je spet od novega deržavnega zajema (posojila); vladni časnik „Oest. Corr.“ pa preklicuje to govorico. — Iz dunajske razstave zamoremo kmetom neko novíco povedati, ktero bojo gotovo veseli sprejeli. Ni še sicer popolnoma gotova, pa upati moremo, da se bo spolnilo, česar se pričakuje. Naša kmetijska družba (in ž njo vred več drugih) je prosila, naj bi se nekterim umnišim kmetom v vsaki deželi našega cesarstva dovolilo, da bi se brez plačila po železnici na Dunaj peljali in pa tudi nazaj. Sl. ministerstvo notrajnih oprav se je, kakor smo ravno v časniku dunajske kmetijske družbe brali, obernilo zatega voljo do železnocestnega oskerbništva, in če bode ta prošnja obveljala, bode vsaka kmetijska družba dobila nekoliko takih kart, da jih bo razdelila kmetom za vožnjo na Dunaj in nazaj brez plačila v 3. versti železnocestnih vozov. — Iz Londona se je že zvedilo, da Palmerston s svojim ministerstvom ne bo odstopil. 5. dan t. m. je spodnji zbornici na znanje dal, da misli deržavni zbor razpustiti, kakor hitro bo potrebne davke dovolil. Ni dvomiti, da bo kraljica dovolila, česar Palmerston želí, ker brez njega bi se sedaj javalne ktero ministerstvo môglo vzderžati. Na vprašanje nekterih poslancov: „kako misli ministerstvo v tem času vladati, ko ne bo deržavnega zbora?“ je Palmerston odgovoril, da „ravno tako kakor do sedaj: pravico in premoženje Angležev v Kini varovati“. V tem je car kitajski vojsko napovedal Angležem. Po ukazu kitajskega cara je vsem prebivavcem „nebeškega kraljestva“ (tako imenujejo Kitajci svojo deželo) prepovedano kupčevati z Angleži; sejmišča, kjer se mak (opium) prodaja, so začasno zaperte; okoli peterih luk, ki so Evropejcem odperte, se ima vojaška straža postaviti; kontrabantarji bojo ob glavo djani; kitajske armade in ladije imajo povsod, kjerkoli zadenejo na Angleže, jih z vojsko napasti. — Vidi se iz vsega tega, da se bojo hude vojske začele zoper Kitajce, in da tudi Francozi in Amerikanci ne bojo dolgo rok križem deržali, pa tudi Rusi ne. — 6. dan t. m. je knez černogorski prišel v Pariz. — Zbor zavolj prusko-švajcarskega razpora se je 6. t. m. začel v Parizu. — Med Angleži in Perzijani je mir sklenjen. — Lakota na Finskem je strašna; v več soseskah ne vidiš drugih ljudí, kakor samo take, ki jih ni drugega kot kost in koža; veliko družin je zapustilo svoj dom in se na Rusovsko ali Švedsko podalo; severni jeleni (sedlóni) in pa divji tiči so bili sicer v enakih nadlogah Finom edina pomoč, — al tudi teh ni sedaj: jelene so medvedje poklali, tiči so pa zginili, da se ne vé kam; — drevesna skorja in razsekana slama je kruh ubogim, premožnim pa skorja in ječmenova moka.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.